

De economische redenen voor het invoeren van een basisinkomen

De belangrijkste economische reden voor het invoeren van een basisinkomen is het feit dat de arbeidsmarkt nu gegijzeld wordt door de werking van de armoedeval. Zowel de vraag naar als het aanbod van arbeid is inelastisch als de prijs zakt beneden het bestaansminimum.

Dat betekent enerzijds dat in dit gebied de arbeid te duur is, immers zijn marginaal product is te klein om de kosten goed te maken. Er blijft dus werk liggen dat wel waard zou zijn om gedaan te worden en wat nu vrijwilligerswerk is. Anderzijds is het loon eigenlijk lager dan de opportuniteitskosten van de vrije tijd, maar wordt de arbeidsinzet feitelijk afgedwongen door de armoedeval. Maatschappelijk gesproken zou het dan ook aan de orde zijn om de kosten van levensonderhoud los te maken uit het loongebouw. Handhaving van het huidige systeem leidt immers tot suboptimale uitkomsten, gemeten aan het Pareto-optimum van het brede welvaartsbegrip. Arbeidsintensieve producten zijn immers te duur, evenals vrije tijd.

Door de toekenning van een basisinkomen aan iedereen onderhoudt de maatschappij feitelijk zichzelf. Het zijn kosten die sowieso moeten worden opgebracht. Het basisinkomen kan dan ook gezien worden als een nationaal dividend, de opbrengst van het opgebouwde maatschappelijk kapitaal. Door de arbeid te bevrijden van de basiskosten van het bestaan kunnen op de arbeidsmarkt de evenwichten tot stand komen.

Dit geldt temeer op wereldschaal waar, vrijhandelstechnisch gesproken, de bevrijde arbeidskosten relatief gezien, veel dichterbij elkaar zouden komen te liggen. Hierbij hoort tevens de afschaffing van de lasten op de arbeid, zoals loonbelasting en sociale lasten, die ook nu al zorgen voor meer dan evenwichtige arbeidsbesparende technische vooruitgang in Europa. Deze ingrepen zouden

de loonkostenverhoudingen op wereldschaal terugbrengen tot de comparatieve kostenverschillen.

Bij zo'n economisch systeem met een basisinkomen hoort immers uiteraard een belastingsysteem van indirecte belastingen. Dit kan BTW zijn maar ook belasting op schaarse grondstoffen, waartoe ook zuurstofgebruik kan horen. Verder komen onder andere in aanmerking: vennootschapsbelasting, voor het gebruik van de maatschappelijke infrastructuur en inkomens- en vermogensbelasting bij extreem hoge inkomens. De verdeling van de koopkracht is in Europa vrijwel opgehangen aan de looncomponent in het productieproces, dit leidt tot een impliciete eis van volledige werkgelegenheid als doelstelling van beleid. Hierdoor ontstaat een roep om economische groei, zelfs als die groei niet voortvloeit uit de rendementsverwachting van het kapitaal, terwijl net de economische groei-eis de planeet overvraagt; hiermee richt de maatschappij zich dus op termijn te gronde. Het kapitalistische systeem van ondernemingswijze productie en concentratie van kapitaal heeft gezorgd voor een grote materiële welvaart, en ging gepaard met een dynamiek die politiek en maatschappelijk nauwelijks of niet te beheersen is. Door dit systeem nog verder op te jagen met de eis van volledige werkgelegenheid, wordt het eerder tot een bedreiging van de welvaart dan tot een voertuig er van.

De arbeid die bevrijd is van zijn eigen onderhoudskosten, zal de echte, democratische prioriteiten veel betere kansen geven en de politiek krijgt door de bepaling van de hoogte van het basisinkomen een instrument in handen waarmee zij daadwerkelijk invloed zal kunnen uitoefenen op de mate van de economische activiteit.

LEON J.J. SEGERS
Economist te Maastricht

reactie

Draagvlak voor een nieuwe coalitie

Het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven (IOO) analyseert in *ESB* van 25 juni het draagvlak voor mogelijke nieuwe coalities (Van der Bij *et al.*, 2010). Op basis van een willekeurige groep websitebezoekers wil het IOO duidelijk maken welke coalitie kan rekenen op het grootste draagvlak in Nederland.

Het IOO stelt dat de kiezers op VVD, PVV en CDA het dichtst bij elkaar staan als de noodzakelijke bezuinigen de leidraad zijn. Paars-Plus (VVD-PvdA-GroenLinks-D66) staat voor het IOO op de tweede plaats. Het IOO komt tot deze conclusies op basis van een website-enquête (RTL, 2010). Mij komt voor dat de 50.000 bezoekers van deze bezuinigingswijzer-website bepaald niet representatief zullen zijn voor de populatie Nederlandse kiezers, maar eerder een afspiegeling van de doelgroep van de televisiezender RTLZ. Gegeven de weerstand bij de rechterflank van de VVD tegen Paars-Plus lijkt het mij aannemelijk dat hier sprake is van een disproportionele vertegenwoordiging van kiezers met een voorkeur

voor een rechtse coalitie. Dit ondergraaft het door het IOO vastgestelde draagvlak. Het IOO heeft van 29.000 respondenten de voorkeuren geanalyseerd. Het IOO geeft noch in het *ESB*-artikel noch op zijn eigen website enige aanvullende informatie over de redenen waarom 31.000 respondenten uit het bestand werden verwijderd. Het is aannemelijk dat het door het IOO vastgestelde draagvlak voor een nieuwe coalitie mede daardoor wordt beïnvloed. Als dergelijke basisinformatie ontbreekt, bevordert dat niet de betrouwbaarheid van het onderzoek en de daarop gebaseerde conclusies.

LITERATUUR
Bij, J. van der, M.J. van Rijn en T. Weijnen (2010) Draagvlak voor een nieuwe coalitie. *ESB*, 95(4588), 397-398.

ERIC MELSE
MBA aan de Nyenrode Business Universiteit